

Література

1. Roth Joseph. Kapuzinergruft. – Kцln: Kieppenheuer & Witsch, 1994.
2. Затонський Д. Вікно у світ. – 1998. – №1. – С. 132 – 155.
3. Чернышева И.И. Фразеология современного немецкого языка. – М: Высшая школа. 1970. – 199 с.
4. Денисенко С.Н. К проблеме фразеологической деривации /На материале немецкой фразеологии/: Автореф. дис.... канд.филол.наук. – М.,1972. – 35с.
5. Шанский Н.М. Фразеология современного русского языка. – М.: Высшая школа.1963. – 156 с.
6. Fleischer W. Zum Verhdltnis von Fraseologismen und Wortbildung im Deutschen // Deutsch als Fremdsprache. – 1976. – № 6. – S. 321 – 330.
7. Кунин А.В. О стилистическом контексте во фразеологическом ракурсе // Лингвистика текста: Ученые записки. – М.:МГПИИЯ им. М.Тореза. – Вып. 103. – 1976. – С. 33-48.

Шерякова О.В.

Чернівецький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВІРШОВОЇ БУДОВИ ПЕРЕКЛАДІВ Б.ГРІНЧЕНКА З НІМЕЦЬКИХ ПОЕТІВ

В українській літературі Б.Грінченко відомий як активний перекладач з російських, польських, німецьких, англійських авторів. Особливо зацікавлюють його переклади з німецької поезії. У 1885 році він переклав один з найвідоміших поетичних творів Й.-В.Гете – баладу “Erkönig” (“Лісовий цар”); того ж року – поезію Ф.Шиллера “Die teilung der erde” (“Як землю ділено”). Важливим є питання про передачу віршованої структури оригіналів. Твір Гете “Erkönig” дуже цікавий за своєю віршованою будовою:

Wer reitet so spät durch Nacht und Wind ?

Es ist der Vater mit seinem Kind;

Er hat den Knaben wohl in dem Arm,

Er faßt ihn sicher, er hält ihn warm [1, с. 50].

Ритмічна схема першої строфи така:

o1o1o1||o1o1

o1o1o1||o1o1

o1o1o1||o1o1

o1o1o1||o1o1

Це катрен з парним римуванням чоловічих закінчень (аавв). Він витриманий у річищі чотиринаголосного романтичного дольника. Дольник, за твердженням М. Гаспарова, – це

найпростіший вид акцентного вірша, в рядках якого кількість ненаголошених складів коливається в межах 1-2.

Б.Грінченко, як і більшість російських перекладачів Гете, згладжує дольниковий ритм, а оскільки він постає на основі трискладових розмірів, перекладач одержує “чистий” трискладовик:

Хто їде в негоду тим лісом густим?

То батько спізнившись і хлопець із їм, –

Малого обнявши, в руках він держить.

Його пригортає, його він пестить [4, т. 1, с. 195].

Ритмічна схема цієї строфи така:

010010||01001

010010||01001

010010||01001

010010||01001

Це чотиристоповий амфібрахій. Названий розмір чітко, без деформацій, дотримано у всіх рядках, крім 25-го, в якому наявний додатковий наголос:

Мене, хлопче, вабить урода твоя [4, т. 1, с. 196].

011010||01001

Решта віршових ознак оригіналу відтворено автором: катрени з парним чоловічим римуванням.

Твір Ф.Шиллера “Die teilung der erde” написаний катренами з перехресним римуванням жіночих та чоловічих рим АВАВ:

“Nehmt hin die Welt!” rief Zeus von seinen Höhen

Den Menschen zu, “nehmt, sie soll euer sein.

Euch schenkt ich sie zum Erb und ew’gen Lehen,

Doch teilt euch brüderlich darein“ [2, с. 115].

1101||1101010

0101||010101

0101||0101010

0101||0001

Це Я 5554. Ця схема повторюється у всіх катренах оригіналу.

Перша строфа перекладу має такий вигляд:

“Беріте світ! – людям Зевес великий

Гукнув з небес. – Тепер він ваш – беріть!

Даю його вам в спадщину навіки,

І ви його, як браття, поділіть!” [4, т.1, с. 197].

0101||0101010

0101||010101

0101||0100010

0101||010001

Як бачимо, Б.Грінченко не передає вкорочений на один склад четвертий рядок строфи, у всіх рядках перекладу панує ЯБ.

Пізніші українські перекладачі поезій Шиллера й Гете точніше передавали ритм оригіналів. М.Рильський переклав “Erlkönig”

властивим оригіналові чотиринаголосним дольником. Він же відтворив Я5554 у перекладі шиллерівського твору. Однак переклади Б.Грінченка теж мають свою цінність, – вони є своєрідним перехідним етапом від перших переспівів з німецьких романтиків до тих перекладів в яких, крім інших складових поетичного твору, точно передано й ритм оригіналу.

Література

1. Johang Wolfgang von Goethe. Ausgewählte werke. Zusammenstellung und Gestaltung: Goethe – Institut Kiew: Uniwers, 1999. – 144 s.
2. Schillers Werke in fünf bänden. Erster band. Gedichte. Prosaschriften. Aufbau-Verlag Berlin und Weimar, 1971. – 371 s.
3. Гаспаров М. Современный русский стих. Метрика и ритмика – М.: Наука, 1974. – 487 с.
4. Грінченко Б. Твори: У 2-х т. – К.– Видавництво академії наук Української РСР, 1963. – Т. I. – 238 с.